

Врз основа на членот 24 став (1) точка 1) алинеја 4 и членот 25 став (3) од Законот за енергетика* („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/19, 236/22), Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија на седницата одржана на ден 27 април 2023 година, донесе

П Р А В И Л Н И К

ЗА НАЧИНОТ И ПОСТАПКАТА ЗА СЛЕДЕЊЕ НА ФУНКЦИОНИРАЊЕТО НА ПАЗАРИТЕ НА ЕНЕРГИЈА (*)

I Општи одредби

Член 1

Цели на Правилникот

(1) Со овој Правилник се пропишува начинот и постапката за следење и вршење надзор над функционирањето на пазарите на енергија, како и начинот на евидентирање на учесниците на пазарите на енергија на големо, определување на лицата на кои им е забрането тргување засновано на внатрешни информации и исклучоците, начинот на објавување внатрешни информации, видот, содржината, формата, начинот и периодите на доставување и/или објавување на извештаите и податоците во Република Северна Македонија преку следење на активности на операторите на преносните и дистрибутивните системи, активностите на сите останати носители на лиценци за вршење на енергетски дејности и учесниците на пазарите на енергија на големо со енергетски производи.

(2) Следењето и вршењето надзор над функционирањето на пазарите на енергија го врши Регулаторната комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија (во понатамошниот текст: РКЕ). (3) Целта на следењето и вршењето надзор над функционирањето на пазарите на енергија е да се обезбеди и/или овозможи: 1) зголемување на ефикасноста, конкурентноста и транспарентноста на пазарите на енергија, 2) откривање на неправилностите, нарушување на конкуренцијата и нелојалната конкуренција на пазарот, 3) проценка на исполнувањето на обврските за обезбедување на сигурност во снабдувањето од страна на вршителите на регулирани енергетски дејности, 4) откривање на активности на пазарите на енергија спротивни на законите, другите прописи и обврските утврдени во лиценците за вршење на енергетските дејности и 5) откривање и спречување на тргување со енергетски производи на пазарот на големо засновано на внатрешни информации и манипулација на пазарите на големо со енергетски производи, вклучително и обид за манипулација на пазарите на големо со енергетски производи.

Член 2

Дефиниции (1) Дефинициите за одделни изрази содржани во Законот за енергетика* се применуваат и во овој Правилник.

(2) Одделни изрази употребени во овој Правилник го имаат следното значење: 1) барање на информации од страна на потрошувачите - барање на информации или совети од потрошувач до тело за постапување по жалби, или до единствениот информативен центар на давателот на услуги или до организација која дава информации на потрошувачите; 2) биланс на енергија - преглед на енергијата што влегува во еден енергетски систем, енергијата што излегува од системот и загубите

на енергија, ако постојат; * Со овој правилник се врши усогласување со Регулативата (ЕУ) 1227/2011 на Европскиот парламент и на Советот на ЕУ за интегритет и транспарентност на пазарите на големо на енергија (CELEX 32011R1227) од 25.10.2011 година и Одлуката на Министерскиот Совет на Енергетската Заедница 2018/10/МС Енс

3) домаќинства потрошувачи на електрична енергија – домаќинства потрошувачи на електрична енергија, групирани според годишната потрошувачка на електрична енергија (според класификацијата на EUROSTAT) во 5 групи;

4) домаќинства потрошувачи на природен гас - домаќинства потрошувачи на природен гас, групирани според годишната потрошувачка на природен гас (според класификацијата на EUROSTAT) во 3 групи;

5) индустриски потрошувачи на електрична енергија - потрошувачи на електрична енергија што не припаѓаат во категоријата домаќинства (индустриски и комерцијални потрошувачи) и се групирани во 7 групи (според класификацијата на EUROSTAT), во зависност од нивната годишна потрошувачка на електрична енергија;

6) индустриски потрошувачи на природен гас - потрошувачи на природен гас што не припаѓаат на категоријата домаќинства (индустриски и комерцијални потрошувачи) и се групирани во 6 групи (според класификацијата на EUROSTAT), во зависност од нивната годишна потрошувачка на природен гас;

7) носител на лиценца - лице на кое РКЕ му издава лиценца за вршење на енергетска дејност во согласност со Законот за енергетика*;

8) учесник на пазарите на енергија на големо – лице што врши трансакции или дава налози за вршење трансакции на тие пазари, во согласност со членот 25-а став (4) од Законот за енергетика*;

9) потрошувач на пазарите на енергија на големо – учесник на пазар со потрошувачка на електрична енергија или природен гас дефинирана во членот 25-а став (4) точка 5) од Законот за енергетика*;

10) оператор на систем - подразбира оператор на електродистрибутивниот систем или оператор на електропреносниот систем кога станува збор за електрична енергија, оператор на систем за пренос на природен гас или оператор на систем за дистрибуција на природен гас кога станува збор за природен гас или оператор на систем за дистрибуција на топлинска енергија кога станува збор за топлинска енергија;

11) пазари на енергија - пазар на електрична енергија, пазар на природен гас, пазар на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт и пазар на топлинска енергија;

12) пазар на енергија на големо – пазар за продажба и купување на енергија што ги опфаќа трансакциите остварени меѓу производителите, трговците, снабдувачите и потрошувачите што самостојно учествуваат на пазарот, при што во смисла на членот 25-а од Законот за енергетика* е и секој пазар во договорна страна или учесник на Договорот за Енергетската заедница на кој се тргуваат енергетски производи на пазарот на големо;

- 13) пазар на енергија на мало - пазар за продажба на енергија на потрошувачи што ги опфаќа трансакциите меѓу снабдувачите и потрошувачите;
- 14) период на известување - временски период за којшто се однесуваат податоците и информациите коишто ги доставуваат носителите на лиценци;
- 15) потрошувач-производител - го има значењето утврдено со Правилникот за обновливи извори на енергија, донесен врз основа на Законот за енергетика*;
- 16) приговор на потрошувачите - изразување (преку различни можни форми: писмо, електронска пошта, телефонски повик, физички побарувања) на незадоволство на потрошувачите;
- 17) странски трговец или снабдувач – подружница на странско лице што е запишана во Регистарот на странски трговци и снабдувачи со електрична енергија и природен гас што го води РКЕ;
- 18) трговија со енергија - купување на енергија за понатамошна продажба на пазарите на енергија на големо;
- 19) универзален снабдувач - носител на лиценца за снабдување со електрична енергија врз основа на обврската за обезбедување на универзалната услуга снабдување на домаќинствата и малите потрошувачи, избран врз основа на Законот за енергетика*.
- 20) лице – секое физичко или правно лице;
- 21) поврзани друштва – се поврзани друштва во согласност со Законот за трговските друштва;
- 22) чувствителна информација поврзана со критична инфраструктура - факти (информации) за критична инфраструктура, кои ако се обелоденат можат да се искористат за планирање и дејствување со намера да се предизвика прекин или уништување на инсталациите на критична инфраструктура;
- 23) критична инфраструктура – средства, систем или дел од систем лоциран во Република Северна Македонија што е од суштинско значење за одржување на виталните функции на општеството, здравството, сигурноста, безбедноста, економската или социјална благосостојба на луѓето и чие нарушување или уништување има значајно влијание во Република Северна Македонија, како резултат на неисполнувањето на тие функции;

(3) Одделни кратенки кои се користат во овој Правилник го имаат следното значење:

- ЕЕС – Електроенергетски систем,
- ОЕДС – Оператор на електродистрибутивен систем, вклучувајќи ги и операторите на затворените дистрибутивни системи,
- ОЕПС – Оператор на електропреносниот систем,
- ОИЕ – Обновливи извори на енергија,

- ОПЕЕ – Оператор на пазар на електрична енергија,
- ООПЕЕ – Оператор на организиран пазар на електрична енергија,
- ОСДПГ – Оператор на системот за дистрибуција на природен гас, вклучувајќи ги и операторите на затворените дистрибутивни системи,
- ОСППГ – Оператор на системот за пренос на природен гас,
- ОППГ – Оператор на пазарот на природен гас
- РКЕ – Регулаторна комисија за енергетика и водни услуги на Република Северна Македонија,
- SAIDI – Индикатор за просечно времетраење на прекини во дистрибутивниот систем за електрична енергија,
- SAIFI – Индикатор за просечен број на прекини по потрошувач во дистрибутивниот систем за електрична енергија,
- EUROSTAT – Канцеларија за статистика на ЕУ,
- ECRB – Одбор на регулатори на Енергетската заедница,
- ЕЗ - Енергетска заедница,
- ДЕЗ - Договор за основање на Енергетската заедница,
- КЗК – Комисија за заштита на конкуренцијата,
- ТПГ – течен природен гас,
- ACER – Агенција за соработка на енергетските регулатори на ЕУ.

(4) Во овој Правилник, освен ако од некоја одредба од овој Правилник не произлегува поинаку, се применуваат следните правила за толкување или упатување:

- 1) изразите и кратенките кои се користат во еднина ја вклучуваат и множинската форма и обратно;
- 2) секој род ги вклучува сите родови;
- 3) поимот „член“ упатува на член од овој Правилник;
- 4) поимот „став“ упатува на став од членот во којшто е содржан тој став; и
- 5) поимот „Прилог“ упатува на прилозите на овој Правилник, кои се составен дел на овој Правилник.

Член 3

Примена на Правилникот

(1) Следењето и вршењето надзор над функционирањето на пазарите на енергија претставува збир на активности кои што се однесуваат на собирање, обработка и анализа на податоци и информации, како и објавување на информации за:

1) исполнувањето на законски утврдените обврски на вршителите на регулирани енергетски дејности коишто се однесуваат на обезбедување на сигурност во снабдувањето со електрична енергија, природен гас и топлинска енергија,

2) транспарентноста и интегритетот на пазарите на големо со електрична енергија и природен гас;

3) функционирањето на пазарите на енергија со цел да се обезбеди нивно унапредување и сигурност во снабдувањето со енергија,

4) примената на правилата за доделување на прекугранични преносни капацитети и за управување со загушувањата во системите за пренос на електрична енергија и природен гас, вклучувајќи ги интерконективните водови, во согласност со обврските на Република Северна Македонија преземени со ратификуваните меѓународни договори,

5) примената на правилата за организирање на балансирањето на електроенергетскиот систем и правилата за организирање на балансирањето на системот за природен гас, како и обезбедувањето на услугите за балансирање на електричната енергија и природниот гас,

6) реализацијата на плановите подготвени од страна на операторите на преносните и дистрибутивните системи за енергија кои се однесуваат на намалувањето на загубите во соодветниот енергетски систем, и по потреба ревизија на овие планови,

7) пристапот до мрежите за новите производни постројки за производство на електрична енергија, особено отстранување на пречките кои би можеле да го оневозможат пристапот на нови учесници на пазарот на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија,

8) приоритетно диспечирањето количини на електрична енергија и за ограничувањата на приоритетниот пристап на мрежата и/или приоритетното диспечирање,

9) условите за пристап до капацитетите за складирање во системот за пренос на природен гас и другите системски услуги за природен гас,

10) употребата на приходите остварени од управувањето со загушувањето во системите за пренос на електрична енергија и природен гас,

11) употребата на приходите од надоместоците за пристап и приклучување на мрежите за пренос и дистрибуција на енергија и нивно инвестирање во одржливост на мрежите,

12) времето што им е потребно на операторите на системите за пренос и дистрибуција за приклучување на нови корисници и за отстранување на дефекти,

13) усогласеноста на работењето на операторите на системите за пренос и дистрибуција на електрична енергија и природен гас со правилата за сигурност и доверливост на системите,

- 14) навременото објавување на сите релевантни информации од страна на операторите на системите за пренос и дистрибуција во согласност со прифатените меѓународни обврски и стандарди, поврзани со потрошувачката, производството, складирањето и загубите на енергија, управувањето со системите и интерконекциите, користењето на мрежата и распределбата на капацитетите на заинтересираните страни, балансирањето, на побарувачката, проценетите и планираните количини на енергија и промените во структурата на капацитетите за производство, складирање и пренос на енергија,
- 15) нивото на транспарентност на цени за електрична енергија и природен гас на соодветните пазари,
- 16) финансискиот и реалниот обем на планираните и реализираните трансакции од страна на операторите на системите за пренос и дистрибуција на енергија како и трговците и снабдувачите со енергија,
- 17) промените на сопственичката структура на вршителите на енергетски дејности, а особено на операторите на системите за пренос и дистрибуција на енергија,
- 18) примената на тарифните системи и пропишаните тарифи,
- 19) примената на условите и надоместоците за приклучување на нови производни постројки во мрежата,
- 20) работењето на носителите на лиценци во однос на нивните обврски утврдени во издадените лиценци, вклучувајќи ги и работите поврзани со прекуграничниот пренос на електрична енергија и природен гас,
- 21) појавата на ограничувачки договорни обврски, вклучувајќи одредби за ексклузивност со кои може да се оневозможат потрошувачите да склучуваат договори истовремено со повеќе снабдувачи со енергија или кои може да им го ограничат правото на избор на снабдувач,
- 22) спроведувањето на мерките за заштита на правата на потрошувачите од страна на операторите на системите за пренос и дистрибуција, како и снабдувачите, особено во поглед на добивање на целосни и разбирливи информации во поглед на цените и тарифите што се во примена за домаќинствата, вклучувајќи ги начините на плаќање на сметките за потрошена енергија, исклучувањата на корисниците од системите, надоместоците за приклучоци на мрежите, постапувањата по приговорите и претставките доставени од потрошувачите, правата на потрошувачите да добијат податоци за сопствената потрошувачка и обезбедување на информации за потрошувачите што се однесуваат на нивните права,
- 23) остварувањето на придобивките за потрошувачите кои произлегуваат од ефикасното функционирање на пазарите на енергија, поттикнувањето на ефективната конкуренција и од преземените мерки за заштита на потрошувачите,
- 24) квалитетот на услугите кои ги даваат вршителите на енергетски дејности, вклучувајќи го начинот на кој се постапува со приговорите од потрошувачите,

25) спроведувањето на обврските за водење на одвоено сметководство за лицата кои вршат една или повеќе регулирани енергетски дејности или една или повеќе регулирани енергетски дејности и друга енергетска дејност или друга дејност, како и ефективното раздвојување на сметководствената евиденција во согласност со Законот за енергетика*,

26) спроведувањето на програмите за усогласување на операторите на соодветните енергетски системи, со цел да се обезбеди недискриминација, транспарентност и објективност во функционирањето на пазарите на енергија,

27) редовноста на објавувањето на податоци за состојбите во електропреносниот систем и нивното доставување до соодветните меѓународни тела,

28) инвестициите во капацитети за производство на електрична енергија во однос на сигурноста на снабдувањето со енергија,

29) спроведувањето на заштитни мерки во случаи на кризна состојба и мерките утврдени во Програмата за заштита на ранливи потрошувачи,

30) техничката соработка меѓу операторите на системите за пренос, операторите на пазарите на електрична енергија и природен гас со соодветните оператори од договорните страни и учесниците во Договорот за Енергетската заедница.

Член 4

Начин на спроведување

(1) Носителите на лиценци се обврзани да доставуваат до РКЕ податоци и информации утврдени во овој Правилник потребни за следење на функционирањето на енергетските пазари на начин, во форма и според условите утврдени од РКЕ.

(2) По исклучок на ставот (1), податоци за месечно производство на електрична енергија не доставуваат носителите на лиценци за производство на електрична енергија на кои им е одобрено користење на повластени тарифи.

(3) РКЕ ги утврдува и ги објавува на својата веб страница типските обрасци на кои што се доставуваат информациите и податоците од ставот (1), како и инструкциите за начинот на преземање на обрасците, начинот на наведување на податоците и информациите во обрасците и доставувањето на обрасците.

(4) РКЕ ја објавува промената на обрасците и инструкциите за начинот на доставување на податоците и информациите во променетите обрасци на својата веб страница најдоцна 90 дена пред крајниот рок за доставување на податоците што се однесуваат на пазарот на електрична енергија, односно 60 дена пред крајниот рокот за доставување на податоците за останатите пазари на енергија.

(5) Типските обрасци од ставот (3) се доставуваат исклучиво во електронска форма преку соодветни веб платформи коишто ги воспоставува и одржува РКЕ.

(6) Податоците и информациите од ставот (1), по правило, се доставуваат најдоцна 30 дена од последниот календарски ден на периодот на известување, освен за податоците што се однесуваат

на пазарот на електрична енергија за кои што рокот изнесува 60 дена, доколку во типските обрасци од ставот (3) не се утврдени поинакви рокови за доставување.

(7) Периодот на известување за кој се однесуваат типските обрасци од ставот (3), по правило, изнесува еден календарски месец, освен ако поинаку не е утврдено во овој Правилник или во типските обрасци од ставот (3).

(8) Периодот на известување за бројот на потрошувачи, количини и просечни цени на продадена енергија, како и тарифи за пренос и дистрибуција по групи потрошувачи според класификацијата на EUROSTAT изнесува шест месеци.

(9) Носителите на лиценци за вршење енергетски дејности можат да достават корекција на веќе доставените податоци, најдоцна 30 дена од денот на доставување на податоците што се предмет на корекција, на начин утврден во инструкциите од ставот (3).

(10) Покрај податоците што се доставуваат до РКЕ преку типските обрасци од ставот (3), РКЕ може да побара од носителите на лиценци да доставуваат и други податоци и информации пропишани со лиценцата, и тоа: 1) годишни извештаи во електронска форма преку веб платформите од ставот (5) и 2) по потреба, податоци и информации во електронска или печатена форма што се неопходни за реализација на активностите од членот 3.

(11) Во смисла на овој Правилник, при утврдување на обврските за доставување податоци: 1) носителите на лиценци за енергетски дејности на коишто во лиценцата им е утврдена обврска за обезбедување на јавна услуга треба да доставуваат податоци на одделни обрасци пропишани за секоја енергетска дејност и/или јавна услуга, одделно и

2) странските трговци или снабдувачи ќе се смета дека се носители на лиценца соодветна на видот на дејноста со која се запишани во Регистарот на странски трговци и снабдувачи со електрична енергија или природен гас и се должни да доставуваат податоци според овој Правилник.

(12) Лицата што истовремено поседуваат лиценца за трговија со електрична енергија и лиценца за снабдување со електрична енергија, односно лиценца за трговија со природен гас и лиценца за снабдување со природен гас, доставуваат податоци само на типските обрасци од ставот (3) наменети за снабдувачите, во кои ги вклучуваат и податоците што произлегуваат од нивните активности од трговијата.

(13) Сите податоци и информации што се доставуваат до РКЕ според овој Правилник ќе се сметаат за доверливи и РКЕ ќе ги користи и чува на начин со кој ќе се оневозможи злоупотреба и неовластен пристап. РКЕ, со интерен акт што ќе биде објавен на веб страницата на РКЕ, ќе го пропише начинот на чување на податоците, заштитата од злоупотреба и неовластен пристап.

(14) Заради обезбедување на ефикасно следење на функционирањето на пазарите на енергија РКЕ може да собира, користи и анализира податоци и информации и од други извори, а кои што ќе ги користи и објавува во согласност со закон, друг пропис и прифатените меѓународни стандарди.

Член 5

Евиденција на учесници на пазарот на енергија на големо

- (1) Врз основа на членот 25-а од Законот за Енергетика* РКЕ воспоставува и редовно ажурира евиденција на учесници на пазарот на енергија на големо (во понатамошниот текст: Регистар).
- (2) Податоците што ги содржи Регистарот се пропишани во Прилогот 1.
- (3) Со уписот во Регистарот, РКЕ му доделува ECRB регистарски код на учесникот на пазарот на големо, којшто е единствен во рамките на ЕЗ и се генерира во согласност со правилата наведени во Прилогот 2.
- (4) РКЕ, после доставување на целосно барање за упис во регистарот, ќе го додели ECRB регистарскиот код и ќе ја објави информацијата на својата веб страница во рок од пет работни дена од доставување на барањето. Со доделувањето и објавувањето на ECRB кодот се смета дека учесникот е регистриран во регистарот.
- (5) РКЕ го објавува Регистарот на својата веб страница и им обезбедува пристап на ЕЗ и ECRB.
- (6) РКЕ ќе воспостави протоколи со ОПЕЕ и ОППГ за размена на податоци и информации поврзани со учесниците на пазарите на големо.

Член 6

Постапка за евидентирање на учесниците на пазарите на големо

- (1) Учесниците на пазарот на големо од членот 25-а став (4) од Законот за енергетика* доставуваат барање за евидентирање во Регистарот, кое се доставува во печатена и електронска форма на образец кој е пропишан во Прилогот 3 и е достапен на веб страницата на РКЕ.
- (2) Учесниците на пазарот на големо го доставуваат барањето од ставот (1) пред да отпочнат со трансакции или давање на било каков налог за тргување со енергетски производи на пазарот на големо.
- (3) Обврската од ставот (1) не се однесува за производителите на електрична енергија од обновливи извори на енергија кај кои најголемата инсталирана моќност на некоја од производните постројки е помала од 5 MW или вкупната инсталирана моќност на сите постројки на производителот е помала од 10 MW.
- (4) За секоја промена на податоците евидентирани во Регистарот, учесникот на пазарот на големо доставува барање за упис на промена во рок од седум работни дена од денот на настанување на промената, со доставување на пополнето барање од Прилогот 3.

Член 7

Извештаи за следење на функционирањето на пазарите на енергија

(1) Врз основа на податоците и информациите собрани и анализирани во согласност со овој Правилник, РКЕ во согласност со Законот за енергетика*, најмалку еднаш годишно подготвува и објавува извештаи за следење на функционирањето на енергетските пазари.

(2) Во извештаите од ставот (1), РКЕ ќе објавува само збирни информации по одделни индикатори.

Член 8

Веродостојност на доставените податоци

(1) Носителите на лиценци се должни да овластат лице коешто ќе биде задолжено за доставување на податоците и информациите од овој Правилник и комуникација со РКЕ преку електронска пошта и/или веб платформата.

(2) Овластувањето од ставот (1) се доставува на образец што содржи и изјава за веродостојност на податоците. Образецот од овој став се објавува на веб страницата на РКЕ.

(3) Образецот од ставот (2) носителите на лиценци за вршење на енергетски дејности го доставуваат до РКЕ во електронска форма најдоцна седум дена од денот на влегување во сила на лиценцата за вршење на енергетска дејност.

(4) Носителите на лиценци се должни да ја известат РКЕ за евентуална промена на овластеното лице од ставот (1) преку доставување на нов образец од ставот (2) во рок од седум дена од настанатата промена.

(5) Сите податоци и информации доставени од овластеното лице од ставот (1) ќе се сметаат за точни и веродостојни, односно дека во целост одговараат на фактичката состојба.

II Пазар на електрична енергија

Член 9

Цели на следење на функционирањето на пазарот на електрична енергија

(1) Следењето на состојбата на пазарот на електрична енергија се врши поодделно за:

1) структурата (вклучително и реструктурирањето) на пазарот на електрична енергија утврдена со закон, и

2) ефикасноста и функционирањето на пазарот на електрична енергија.

(2) Следењето на структурата на пазарот на електрична енергија од ставот (1) се врши од аспект на:

1) либерализацијата на пазарот на електрична енергија; и

2) постигнувањето на законски пропишаниот степен на функционална, финансиска и правна независност во вршењето на регулираната енергетска дејност на ОЕПС и ОЕДС во однос на дејностите производство, трговија и снабдување.

(3) Следењето на ефикасноста на пазарот на електрична енергија од ставот (1) се врши со следење и анализа на однесувањето и активностите на учесниците во:

- 1) функционирањето на пазарот на големо;
- 2) функционирањето на пазарот на мало;
- 3) приклучување, пристап и користење на мрежите за пренос и дистрибуција на електрична енергија; и
- 4) квалитет на услугите за потрошувачите.

(4) Следењето на функционирањето на пазарот на големо се врши преку следење на производството на електрична енергија, увозот и преносот на електрична енергија и цените на пазарот на големо.

(5) Следењето на функционирањето на пазарот на мало се врши преку следење на цените на пазарот на мало и примената на постапката за промена на снабдувач.

(6) Следењето на квалитетот на услугите се состои од следење на: континуитетот во снабдувањето со електрична енергија, квалитет на напонот и квалитетот на мрежните и комерцијалните услуги.

Член 10

Функционалност на пазарот на електрична енергија (1) Носителите на лиценци за трговија со енергија и/или снабдување со енергија, како и за пренос и дистрибуција на електрична енергија доставуваат податоци и информации за: број на снабдувани потрошувачи по соодветните групи на потрошувачи и предадени количини по соодветните групи потрошувачи.

(2) ОЕПС и ОЕДС се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на постапката за промена на снабдувач вклучувајќи податоци и информации за бројот на поднесени барања, потрошувачка на енергија во минатото на корисниците што бараат промена на снабдувач, извршени промени по групи на потрошувачи и почитување на пропишаните рокови за времетраење на постапката.

(3) При доставување на податоците за бројот на поднесени барања, извршени промени и времетраење на постапката, периодот за известување за ОЕПС изнесува дванаесет месеци.

(4) Носителите на лиценци за снабдување со електрична енергија доставуваат податоци за расположливоста и содржината на комерцијалните пакети што им ги нудат на своите клиенти.

Член 11

Функционална, финансиска и правна независност на операторите за пренос и дистрибуција на електрична енергија (1) ОЕПС и ОЕДС се обврзани, најдоцна до 28 февруари секоја година да доставуваат информации за претходната календарска година, за спроведување на програмите за усогласеност со кои што се обезбедува нивна целосна правна, финансиска, управувачка и функционална независност од работењето на вертикално интегрираните енергетски компании кон кои припаѓаат или со кои се поврзани, при: 1) вршењето на дејноста пренос во однос на дејностите производство, дистрибуција, трговија и снабдување, 2) вршењето на дејноста дистрибуција во однос на дејностите производство, пренос, трговија, снабдување и снабдување во краен случај со електрична енергија, во случаи кога се опслужуваат повеќе од 100.000 приклучени потрошувачи,

како и 3) обезбедување на јавните услуги на начин со кој што се обезбедува недискриминираност, транспарентност и објективност во функционирањето на пазарот на електрична енергија.

Член 12

Производство на електрична енергија (1) Носителите на лиценци за производство на електрична енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на производството на електрична енергија, вклучувајќи и податоци за:

- 1) инсталирана моќност и произведена електрична енергија од секоја електроцентра, вклучувајќи ја и сопствената потрошувачка,
- 2) податоци за потрошувачка и трошоци на примарна енергија,
- 3) просечни продажни цени и количини на продадена електрична енергија по групи купувачи;
- 4) планирана и непланирана нерасположливост на производните единици и
- 5) податоци од барањата за исплата на премии за повластените производители што користат премии.

(2) ОПЕЕ е обврзан да доставува податоци и информации потребни за следење на производството од производителите на електрична енергија на кои им е одобрено користење на повластена тарифа, вклучувајќи и податоци за:

- 1) типот, единствениот регистарски број, називот на производителот, количините на електрична енергија и исплатите за секој повластен производител и
- 2) вкупните количини произведена електрична енергија и учеството на вкупната произведена електрична енергија од повластени производители во вкупната потрошувачка.

(3) ОЕДС се обврзани да достават податоци за предадената и преземената електрична енергија во и од дистрибутивниот систем од потрошувачите-производители на електрична енергија.

Член 13

Увоз, пренос и дистрибуција на електрична енергија

(1) ОЕПС е обврзан да доставува податоци за следење на функционирањето на електропреносниот систем:

- 1) биланс на електрична енергија за електропреносниот систем;
- 2) расположливост на прекуграничните преносни капацитети и спроведување на постапките за нивно доделување;
- 3) податоци за доделените прекугранични преносни капацитети, вкупниот приход и просечните цени за секоја граница, и
- 4) податоци за количини и трошоци за системски услуги.

(2) ОПЕЕ е обврзан да доставува податоци и информации за остварени дебаланси во временски интервали и по балансни групи.

(3) ОЕДС се обврзани да доставуваат податоци и информации за биланс на електричната енергија на дистрибутивниот систем.

(4) ОПЕЕ е обврзан да доставува податоци поврзани со комерцијалните аспекти на функционирањето на пазарот на големо со електрична енергија.

Член 14

Цени на електрична енергија и тарифи за пренос и дистрибуција

(1) Носителите на лиценци за трговија и снабдување со електрична енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации за:

1) просечни набавни цени и количини на електрична енергија;

2) просечни продажни цени и количини на електрична енергија по групи на потрошувачи.

(2) Носителите на лиценци за пренос или дистрибуција на електрична енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации за:

1) приходи остварени од тарифи за пренос, односно дистрибуција на електрична енергија и

2) просечни цени и количини на електричната енергија набавена за покривање на загубите.

(3) ООПЕЕ е обврзан да доставува податоци и информации потребни за следење на состојбите на организираниот пазар на електрична енергија за трансакциите и имплицитните аукции на капацитетите, податоци за понуди и побарувачка на организираниот пазар (количини и цени) и останати податоци што произлегуваат од пазарно спојување со други пазари на електрична енергија.

Приклучување, пристап и користење на преносните и дистрибутивни мрежи на електрична енергија

Член 15

Приклучување на мрежа

(1) ОЕПС и ОЕДС се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на приклучувањето на мрежите, вклучувајќи и податоци и информации за:

1) број на поднесени, одобрени и реализирани барања за приклучување на потрошувачи по групи потрошувачи, по категории приклучоци и по напонско ниво, како и за производители на електрична енергија;

2) вкупен износ од наплатените надоместоци за приклучување и

3) број на исклучени корисници и причини за исклучување.

(2) При доставување на податоците за број на приклучоци по напонско ниво и број на исклучени потрошувачи, периодот на известување за ОЕПС изнесува дванаесет месеци, додека периодот на известување за ОЕДС е квартален.

Член 16

Пристап до мрежа

(1) ОЕПС и ОЕДС се обврзани да доставуваат податоци и информации, потребни за следење на принципот на регулиран пристап на трета страна, вклучувајќи податоци за бројот на поднесени, одобрени и одбиени барања за пристап на мрежата со која управуваат.

Квалитет на услуги

Член 17

Континуитет на снабдување

(1) ОЕПС и ОЕДС се обврзани, да доставуваат податоци и информации потребни за следење на континуитетот на снабдување со електрична енергија вклучувајќи и информации и податоци за:

1) број на планирани и непланирани прекини по напонско ниво;

2) времетраење на непланираните прекини по напонско ниво и

3) индикатори за следење на континуитетот на испорака на електрична енергија (SAIDI, SAIFI) за дистрибутивните системи.

Член 18

Квалитет на мрежните и комерцијалните услуги

(1) Носителите на лиценци за дистрибуција и снабдување со електрична енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации за:

1) број и вид на примени, одобрени и одбиени приговори, како и просечно време за одговор;

2) број и вид на поднесени барања за информации од потрошувачите; и

3) комуникација остварена со корисниците во вид на вкупен број телефонски јавувања, испратени електронски пораки од и кон потрошувачите, посети на кориснички центри и доставени писмени барања по групи потрошувачи.

(2) ОЕДС се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на квалитетот на напонот, вклучувајќи и информации и податоци за: број, вид и просечно време на одговор на поднесени приговори кои се однесуваат на проблеми поврзани со квалитетот на напонот.

(3) Носителите на лиценци за пренос, дистрибуција и снабдување со електрична енергија на барање на РКЕ се обврзани да доставуваат податоци за: 1) јавна достапност на информации за корисниците

на преносниот систем и дистрибутивните системи во врска со приклучување и пристап до мрежата и 2) јавна достапност на информации за потрошувачите во врска со стандардните договори со снабдувачите, промена на условите за склучување договор, можностите за плаќање, цените, постапката за промена на снабдувач и постоење на контактен центар за корисници.

III Пазар на природен гас

Член 19

Цели на следење на функционирањето на пазарот на природен гас (1) Следењето на функционирањето на пазарот на природен гас е поделено на следниве области: 1) структура и реструктурирање на пазарот на природен гас; и

2) ефикасно функционирање на пазарот на природен гас.

(2) Структурата на пазарот на природен гас се следи од аспект на: 1) состојба на пазарот на природен гас; и 2) постигнување на законски пропишаниот степен на функционална, финансиска и правна независност во вршењето на регулираната енергетска дејност на ОСППГ и ОСДПГ.

(3) Следењето на ефикасноста на пазарот на природен гас се врши со следење и анализа на однесувањето и активностите на учесниците во:

1) функционирањето на пазарот на големо;

2) функционирањето на пазарот на мало;

3) приклучување, пристап и користење на мрежите за пренос и дистрибуција на природен гас;

и 4) квалитетот на услугите за потрошувачите.

(4) Следењето на функционирањето на пазарот на природен гас на големо се врши преку собирање на податоци и информации за:

1) увоз и пренос на природен гас и

2) цените на природен гас на пазарот на големо.

(5) Следењето на функционирањето на пазарот на природен гас на мало се врши преку собирање и анализа на податоци и информации за: 1) цените на природен гас на пазарот на мало; и 2) спроведување на постапката за промена на снабдувач.

(6) Следењето на квалитетот на услугите на пазарот на природен гас се состои од собирање и анализа на податоци и подготвување извештаи за квалитетот на услугите на корисниците обезбедени од страна на ОСППГ, ОСДПГ и снабдувачите, особено за: 1) квалитетот на комерцијалните и мрежните услуги; и 2) континуитетот во снабдување со природен гас.

Член 20

Функционалност на пазарот на природен гас (1) Носителите на лиценци за пренос на природен гас, организирање и управување со пазарот на природен гас, дистрибуција, снабдување и трговија со природен гас се обврзани да доставуваат податоци и информации за број на снабдувани потрошувачи по соодветните групи на потрошувачи (по групи производители на топлинска и/или

електрична енергија, останати потрошувачи и домаќинства, а каде што е тоа применливо и за снабдувачи/трговци, дистрибуција и сопствена потрошувачка како и по групи индустриски потрошувачи и домаќинства) и продадени количини по соодветните групи потрошувачи.

(2) ОСППГ и ОСДПГ се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на постапката за промена на снабдувач вклучувајќи податоци и информации за бројот на поднесени барања, потрошувачка на енергија во минатото на корисниците што бараат промена на снабдувач, извршени промени по групи на потрошувачи и почитување на пропишаните рокови за времетраење на постапката.

(3) При доставување на податоците за бројот на поднесени барања, извршени промени и времетраење на постапката, периодот за известување за ОСППГ изнесува дванаесет месеци.

(4) Носителите на лиценци за снабдување со природен гас доставуваат податоци за расположливоста и содржината на комерцијалните пакети што им ги нудат на своите клиенти.

Член 21

Функционална, финансиска и правна независност на операторите за пренос и дистрибуција на природен гас

(1) ОСППГ и ОСДПГ се обврзани најдоцна до 28 февруари секоја година, да доставуваат податоци и информации за претходната календарска година, за спроведување на програмите за усогласување со кои што се обезбедува нивна целосна правна, финансиска, управувачка и функционална независност од работењето на вертикално интегрираните енергетски компании кон кои припаѓаат или со кои се поврзани, при:

- 1) вршењето на дејностите пренос на природен гас во однос на дејностите, трговија, и снабдување;
- 2) вршењето на дејноста дистрибуција на природен гас во однос на дејностите трговија, и снабдување со природен гас, во случаи кога се опслужуваат повеќе од 100.000 потрошувачи, како и
- 3) обезбедување на јавните услуги на начин со кој што се обезбедува недискриминаторност, транспарентност и објективност во функционирањето на пазарот на природен гас.

Член 22

Увоз, пренос и дистрибуција на природен гас (1) ОСППГ е обврзан да доставува податоци и информации за увозот и преносот на природен гас преку преносниот систем на Република Северна Македонија, расположливоста на капацитетите на гасоводите и спроведување на постапката за доделување на капацитетите, вклучувајќи и информации и податоци за:

- 1) биланс на природен гас за преносниот систем;
- 2) расположливост на капацитетите на интерконективните гасоводи; и
- 3) спроведување на постапките за доделување на капацитети, доделените капацитети на интерконективните гасоводи и нивните просечни цени.
- 4) тарифи за пренос на природен гас.

(2) ОППГ е обврзан да доставува податоци поврзани со организацијата на пазарот на природен гас, а особено податоци за:

- 1) учесници на пазарот на природен гас на големо,
- 2) остварени дебаланси во временски интервали и по балансни групи; и
- 3) надоместоци за дебаланси.

(3) ОСДПГ се обврзани да доставуваат податоци и информации за биланс на природниот гас во рамките на дистрибутивните системи со кои управуваат.

Член 23

Цени на природниот гас и тарифи за пренос и дистрибуција

(1) Носителите на лиценци пренос на природен гас, организација и управување со пазарот на природен гас, дистрибуција, трговија и снабдување со природен гас се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на промената на цените на природниот гас, вклучувајќи и информации и податоци за:

- 1) просечни цени и количини на природниот гас кој го користат производителите на електрична и/или топлинска енергија;
- 2) просечни набавни цени и количини на природен гас;
- 3) просечни продажни цени и количини на природен гас по групи потрошувачи;
- 4) просечни цени и количини на природен гас набавен за системски услуги, загуби и сопствена потрошувачка;
- 5) приходи остварени од тарифи за пренос и дистрибуција на природен гас.

Поврзување, пристап и користење на преносните и дистрибутивните мрежи на природен гас

Член 24

Приклучување на мрежа

(1) ОСППГ и ОСДПГ се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на приклучувањето на мрежите, вклучувајќи и податоци и информации за:

- 1) број на поднесени, одобрени и реализирани барања за приклучување по групи потрошувачи;
- 2) вкупен износ од наплатените надоместоци за приклучување и
- 3) број на исклучени корисници.

Член 25

Пристап до мрежа

- (1) ОСППГ е обврзан да доставува податоци и информации потребни за следење на обезбедувањето на можноста за пристап до мрежата врз основа на начелото за регулиран пристап на трета страна, а особено за бројот на поднесени и одобрени барања за пристап и просечно време за одобрување на барањата.

Квалитет на услуги

Член 26

Континуитет во снабдувањето

- 1) ОСППГ и ОСДПГ се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на континуитетот на снабдување со природен гас, а особено:
 - 1) број на планирани и непланирани прекини по соодветни групи потрошувачи; и
 - 2) времетраење на планираните и непланираните прекини.

Член 27

Квалитет на комерцијалните и мрежните услуги

- (1) Носителите на лиценца за снабдување, пренос и дистрибуција на природен гас се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на квалитетот на комерцијалните и мрежните услуги, а особено:

- 1) број и вид на примени, одобрени и одбиени приговори како и просечно време за одговор,
- 2) број и вид на поднесени барања за информации потребни за следење на квалитетот на комерцијалните и мрежните услуги, а особено:
 - 1) број и вид на примени, одобрени и одбиени приговори како и просечно време за одговор,
 - 2) број и вид на поднесени барања за информации од потрошувачи и
- 3) комуникација остварена со корисниците во вид на вкупен број телефонски јавувања, испратени електронски пораки од и кон потрошувачите, посети на кориснички центри и доставени писмени барања по групи потрошувачи.

- (2) ОСППГ и ОСДПГ што управуваат дистрибутивни системи што не се поврзани со системот за пренос се обврзани да доставуваат податоци за структурата и енергетската вредност на увезениот, односно набавениот природен гас. (3) Носителите на лиценца за трговија, снабдување, пренос и

дистрибуција на природен гас на барање на РКЕ имаат обврска да достават податоци за: 1) јавна достапност на информации за потрошувачите во врска со стандардните договори со снабдувачите и промените во условите на договорите, цените, условите за плаќање и постапката за промена на снабдувач; и 2) јавна достапност на информации за корисниците на преносниот систем и дистрибутивните системи во врска со приклучување и пристап до мрежата.

IV Пазар на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт

Член 28

Цели на следење на пазарот на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт (1) Следењето на пазарот на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт се состои од следење, анализа и подготвување извештаи за условите поврзани со: 1) увоз, извоз и транспорт на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт; 2) преработка на сурова нафта, производство на нафтени деривати и производство на горива наменети за транспорт со намешување на нафтени деривати и биогорива; и 3) функционирањето на пазарите на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт.

Член 29

Увоз и извоз на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт

(1) Носителите на лиценци за трговија на големо со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт се обврзани да доставуваат податоци и информации за увезените и тргуваните количини и просечните набавни и продажни цени.

Член 30

Транспорт

(1) Носителите на лиценци за транспорт на сурова нафта преку нафтовод, транспорт на нафтени деривати преку продуктовод се обврзани да доставуваат податоци и информации:

- 1) за пренесени количини и надоместоците што се плаќаат за транспорт преку нафтовод, односно продуктовод и
- 2) поврзани со пристап на трети страни до системот за транспорт, како што се поднесени барања, одобрени барања, одбиени барања, покренати спорови и сл.

Член 31

Преработка на сурова нафта и производство на нафтени деривати и горива за транспорт (1) Носителите на лиценци за преработка на сурова нафта и производство на нафтени деривати и производство на горива наменети за транспорт со намешување на нафтени деривати и биогорива, се обврзани да доставуваат податоци и информации за произведени количини по вид, продадените количини по вид и за просечните продажни цени на нафтени деривати по вид.

Член 32

Функционирање на пазарот сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт (1) Носителите на лиценца за трговија на големо со сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на пазарот на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт, вклучувајќи податоци и информации за набавените и продадените количини и просечните цени за набавка и продажба на сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за

транспорт по вид, како и земјата на потекло на увезените сурова нафта, нафтени деривати, биогорива и горива за транспорт по вид.

V Пазар на топлинска енергија

Член 33

Цели на следење на пазарот

- (1) Следењето на пазарот на топлинска енергија се состои од следење, анализа и известување за условите поврзани со: 1) регулирано производство на топлинска енергија; 2) производство на топлинска енергија; 3) дистрибуција на топлинска енергија; 4) снабдување со топлинска енергија; 5) постапка за промена на снабдувач; 6) трошоци за производство на топлинска енергија по тип на постројки; и 7) квалитет на услугата.

Член 34

Производство на топлинска енергија (1) Носителите на лиценци за регулирано производство на топлинска енергија и производство на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации, потребни за следење на производството на топлинска енергија во периодот од октомври до април, вклучувајќи и податоци и информации за: 1) инсталирана моќност, производството на топлинска енергија од секоја производна единица, вклучувајќи ја и сопствената потрошувачка; 2) просечни количини и трошоци за горивата кои се користат за производство на топлинска енергија; 3) просечни количини и цени на продадена топлинска енергија; 4) планирана и непланирана нерасположливост на производните единици на производителите; и 5) просечна температура на воздухот за подрачјето во кое регулираните производители испорачуваат топлинска енергија.

Член 35

Дистрибуција на топлинска енергија (1) Носителите на лиценца дистрибуција на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации, потребни за следење на дистрибуцијата на топлинска енергија во периодот од октомври до април, вклучувајќи и информации за: 1) билансот на топлинска енергија, 2) тарифи и приходи од дистрибуција на топлинска енергија и 3) промената на снабдувачи, вклучувајќи го и бројот на реализирани промени на снабдувачи.

Член 36

Снабдување со топлинска енергија (1) Носителите на лиценца за снабдување на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации поврзани со снабдување на топлинска енергија, вклучувајќи и податоци и информации за:

- 1) просечни количини и цени за набавка на топлинска енергија;
- 2) број на активни и исклучени мерни места кај потрошувачи по вид на мерно место (мерни места со потрошувачи од вид домаќинства, образование, останати потрошувачи и комбинирани мерни места со потрошувачи од повеќе видови);
- 3) инсталирана и ангажирана моќност и грејна површина по вид на потрошувач (домаќинства, образование и останати потрошувачи) за активни и пасивни потрошувачи;
- 4) податоци поврзани за бројот и отчитувањата на уредите за мерење на локално распределување на потрошувачката на топлинска енергија и

5) надоместок за ангажирана моќност и енергија.

Член 37

Промена на снабдувач (1) Носителите на лиценца за снабдување на толинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на промената на снабдувач, вклучувајќи го и бројот на реализирани промени на снабдувач.

Член 38

Континуитет на снабдување (1) Носителите на лиценца за дистрибуција и снабдување со топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на континуитетот на снабдување со топлинска енергија во периодот од октомври до април, вклучувајќи податоци за бројот на планирани и непланирани прекини во снабдувањето, како и времетраењето на непланираните прекини.

Член 39

Квалитет на мрежни и комерцијални услуги

(1) Носителите на лиценца за снабдување на топлинска енергија се обврзани да доставуваат податоци и информации потребни за следење на квалитетот на комерцијалните услуги, вклучувајќи и податоци и информации за: 1) број на поднесени, одобрени и реализирани барања за нови потрошувачи, за исклучување, за повторно вклучување и за промена на капацитет по вид на потрошувач и просечно време за реализација на барањата; 2) број и вид на примени, одобрени и одбиени приговори, како и просечно време за одговор на приговори поднесени од потрошувачи и 3) број на поднесени барања за информации.

(2) Носителите на лиценца за снабдување на топлинска енергија на барање на РКЕ се обврзани да достават податоци за јавна достапност на информации за потрошувачите во врска со стандардните договори со снабдувачите, цените и постапката за промена на снабдувач.

VI Транспарентност и интегритет на пазарите на големо на електрична енергија и природен гас

Член 40

Забрана за тргувања засновани на внатрешни информации

(1) Забраната за тргување заснована на внатрешни информации дефинирана во членот 25-а став (1) од Законот за енергетика* се однесува на следните лица кои поседуваат внатрешна информација која се однесува на енергетски производ на пазарот на големо: 1) управители или членови на органи на управување или орган за надзор на друштвото; 2) лица кои поседуваат акции или удели во друштво; 3) лица кои имаат пристап до внатрешната информација преку вршењето на нивните работни обврски, професија или должност; 4) лица кои ја стекнале информацијата на нелегален начин; 5) лица кои знаат или се должни да знаат дека се работи за внатрешна информација.

(2) Забраната за тргување заснована на внатрешни информации не се применува на лицата од точките 1) и 3) од ставот (1) на операторите на системите за пренос кога купуваат

електрична енергија или природен гас потребни да се обезбеди безбедна и сигурна работа на системот.

(3) Забраната за тргување заснована на внатрешни информации не се применува на: 1) Трансакции кои се извршени при спроведување на обврска за стекнување или отуѓување на енергетски производ на пазарот на големо, кога таа обврска произлегува од договор или нарачка за тргување склучени пред засегнатото лице да ја поседува/стекне внатрешната информација.

2) Трансакции во кои учествуваат производители на електрична енергија, оператори на складишта за електрична енергија и/или за природен гас направени со цел да се покрие ненадејна физичка загуба на енергија која е резултат на непланиран испад при што нивното неизвршување ќе предизвика учесникот на пазарот да не ги исполни постојните договорни обврски или кога оваа трансакција се презема во договор со ОЕПС или ОСППГ со цел да се обезбеди безбедна и сигурна работа на системот.

Во овој случај релевантните информации за трансакцијата треба да бидат доставени до РКЕ на образец кој е пропишан во Прилогот 4 и да бидат објавени во согласност со членот 41 став (1).

3) Активности на учесниците на пазарите на големо преземени по барање на надлежните органи кои во согласност со прописите и правилата за управување со кризи и кризна состојба, интервенирале за да обезбедат сигурност на снабдување со електрична енергија или природен гас, при што пазарните механизми биле суспендирани на целата територија или на одделен дел на Република Северна Македонија. Во овој случај учесникот на пазарот ги објавува информациите за активностите во согласност со членот 41.

(4) Кога лицето кое поседува внатрешни информации кои се однесуваат на енергетски производ на пазарот на големо е правно лице, забраната за тргување заснована на внатрешни информации се однесува и на физичките лица кои учествуваат во носењето на одлуката за извршување на трансакцијата во име и за сметка на правното лице.

(5) Кога се споделуваат информации за целите на новинарство или уметничко изразување, таквото споделување треба да биде проценето со земање предвид на правилата за слобода на печатот и слободно изразување преку други медиуми, освен ако: 1) лицата директно или индиректно се здобиваат со предност или стекнуваат корист од ширењето на таа информација;

или 2) објавувањето и ширењето е направено со намера да се изврши лажно наведување на пазарот во однос на понуда, побарувачка или цена на енергетски производи на пазарот на големо.

Член 41

Објавување на внатрешни информации

(1) Учесниците на пазарите на енергија на големо, се обврзани ефективно и навремено, јавно да ги објават внатрешните информации кои ги поседуваат во однос на дејноста или објектите кои тие, или со нив поврзани друштва ги поседуваат или управуваат, или се делумно или целосно одговорни за нивното работење. Објавата особено ги содржи информациите за капацитетот и употребата на објектите за производство, складирање, пренос и потрошувачка на електрична енергија или природен гас, вклучително и планирана и непланирана нерасположливост на овие објекти.

(2) По исклучок од ставот (1), учесник на пазарот може на сопствена одговорност да го одложи објавувањето на внатрешна информација за да не им наштети на своите легитимни интереси, под услов: 1) одложувањето на објавувањето има мала веројатност да ја доведе јавноста во заблуда,

2) учесникот на пазарот може да обезбеди доверливост на таквата информација до објавувањето, и 3) учесникот на пазарот не носи одлуки за тргување со енергетски производи на пазарите на големо засновани на таквата информација.

(3) Во случајот од ставот (2) учесникот на пазарот веднаш ја доставува информацијата, заедно со образложение на причините за одложеното објавување до РКЕ на образецот пропишан со Прилогот 5.

(4) Кога учесник на пазарот или лице вработено кај него, или лице кое дејствува во негово име и за негова сметка обелоденува внатрешна информација за енергетски производ на пазарот на големо при вршењето на обврските кои произлегуваат од неговиот работен однос, професија или должност наведени во членот 25-а став (1) точка 2) од Законот за енергетика*, обврзан е да обезбеди истовремено, целосно и ефективно јавно објавување на внатрешната информација.

Во случај на ненамерно обелоденување, учесникот на пазарот е обврзан веднаш да обезбеди целосно и ефективно јавно објавување на внатрешната информација.

(5) Одредбите од ставот (4) не се применуваат во случаите кога лицето кое ги прима информациите има обврска за доверливост утврдена во закон или друг пропис, или во статут или во акт за основање на друштвото или во договор или во друг правно обврзувачки акт.

(6) Информациите од ставовите (1), (2) и (4), учесниците на пазарите ги објавуваат на својата веб страница и на најмалку една од веб платформите за објавување на внатрешни информации што се одобрени и препознаени од ACER.

(7) Објавувањето на внатрешните информации, вклучително и во консолидирана форма, се смета за истовремено, целосно и ефективно, ако е извршено во согласност со Законот за енергетика*, Правила за формата, содржината и динамиката на доставување и објавување на податоци донесени од ОЕПС, вклучително и насоки и мрежни правила донесени во согласност со закон.

(8) Ставовите (1) и (2) не се во спротивност со обврските на учесниците на пазарот во согласност со Законот за енергетика* и Правила за формата, содржината и динамиката на доставување и објавување на податоци донесени од ОЕПС, вклучително и насоки и мрежни правила донесени во согласност со закон, особено во однос на временските рокови и методите на објавување на информациите.

(9) Обврските од ставовите (1) и (2) не го исклучуваат правото на учесниците на пазарот да го одложат објавувањето на чувствителни информации кои се однесуваат на заштита на критичната инфраструктура и проценките за потребата од нејзина заштита како класифицирана информација во согласност со закон.

(10) Обврската од ставот (1) не се применува на информациите за кои постои исклучок од обврската за објавување на ОЕПС/ ОСДПГ утврдена во согласност со Законот за енергетика* и Правила за формата, содржината и динамиката на доставување и објавување на податоци донесени од ОЕПС, вклучително и насоки и мрежни правила донесени во согласност со закон.

Упатство за реализирање на обврската за објавување на внатрешни информации.

Член 42

Следење на пазарите на големо (1) РКЕ ги следи активностите на тргување со енергетски производи на пазарот на големо со цел да открие и спречи тргување врз основа на внатрешни информации и манипулации на пазарите на големо во Република Северна Македонија.

(2) При следењето на пазарите на енергија на големо од ставот (1), РКЕ соработува на регионално ниво преку ECRB, како и со други институции во Република Северна Македонија, вклучувајќи ја и КЗК.

(3) РКЕ може да склучи меморандуми за соработка со други надлежни институции во Република Северна Македонија за начин на следење, размена и обезбедување доверливост на податоците кои произлегуваат од овој член и таквите меморандуми ги објавува на својата веб страницата.

Член 43

Доверливост во работењето

(1) РКЕ обезбедува доверливост, интегритет и заштита на информациите добиени во согласност со членот 41 став (3). (2) РКЕ ги презема сите потребни мерки за спречување на злоупотреба и неовластен пристап до информациите што се чуваат во нејзините системи. При соработката со КЗК и другите надлежни органи, РКЕ обезбедува доверливост, интегритет и заштита на информациите добиени во согласност со членот 41 став (2) и членот 42 ставови (2) и (3) и презема чекори за да спречи било каква злоупотреба на таквите информации. (3) Согласно членот 43, РКЕ: 1) може да објави делови од информациите со кои располага под услов да не се обелоденат и да не може да се препознаат деловно чувствителните информации за поединечни учесници на пазарот или поединечни трансакции на одделни места на тргување; 2) ги прави достапни податоците кои не се од деловно чувствителна природа за научни потреби, под услов да се обезбеди доверливоста на податоците во согласност со овој Правилник и другите прописи за заштита и доверливост на податоци; 3) објавува информации или прави достапни информации во интерес на унапредување на транспарентноста на енергетските пазари на големо, доколку нема веројатност дека истото ќе предизвика нарушување на конкуренцијата на тие енергетски пазари; и (4) РКЕ на фер и транспарентен начин ги прави достапни информациите од ставот (3) до сите заинтересирани страни.

Член 44

Доверливи информации

(1) Со доверливите информации добиени, разменети или пренесени во согласност со овој Правилник се постапува на начин утврден во ставовите (2), (3) и (4).

(2) Доверливите информации кои: 1) лицата кои работат или работеле за РКЕ или други надлежни органи вклучени во примената на овој Правилник; или 2) ревизорите и експертите кои работат по насоки и инструкции на РКЕ или други органи; ги добиле

во рамките на вршењето на нивните професионални обврски не смеат да бидат пренесени на други лица или органи, освен во сумарна или консолидирана форма на начин што нема да можат да бидат идентификувани индивидуалните учесници на пазарот или пазарот, како и во случаите опфатени со казнените прописи, останатите одредби од овој Правилник или правните акти на Енергетската заедница.

(3) РКЕ, органите или лицата кои примаат доверливи информации во согласност со овој Правилник, може да ги користат информациите само за вршење на нивните професионални обврски. Други органи, тела или лица можат да ги користат доверливите информации за целите за кои ги добиле или во рамките на управни или судски постапки кои се однесуваат на извршување на нивните функции. Органот или лицето кое ги добива доверливите информации може да ги користи и за други цели по претходна согласност од ECRB, РКЕ и телата или лицата од кои ги добил информациите.

(4) Одредбите од овој член не спречуваат орган во Република Северна Македонија да направи размена или пренос на доверливи информации, во согласност со важечките прописи, под услов истите да не се примени од орган од друга договорна страна на Договорот за ЕЗ или од ECRB или од Секретаријатот на ЕЗ.

Член 45

Надзор

(1) РКЕ врши надзор над учесниците на пазарите на енергија на големо со енергетски производи заради примена на забраните од членот 25-а од Законот за енергетика* и обврските од членот 41.

(2) Начинот на вршење на надзорот од ставот (1) се врши во согласност со Правилникот за вршење на надзор од членот 208-а став (9) од Законот за енергетика*.

Член 46

Известувања за потенцијални прекршувања

(1) Пазарните учесници, вклучително и секое лице кое професионално посредува во договарање трансакции со енергетски производи на пазарот на големо, доколку имаат основано сомнение дека одредена трансакција може да биде во спротивност со членот 25-а од Законот за енергетика*, се должни да ја известат РКЕ.

(2) Известувањето од ставот (1) се доставува на образец чија што форма и содржина се пропишани во Прилогот 6, што е составен дел на овој Правилник.

Член 47

Соработка на ниво на Енергетската заедница и на национално ниво

(1) РКЕ соработува со другите национални регулаторни тела од Енергетската заедница, вклучително на регионално ниво преку ECRB, со цел извршување на нејзините обврски во согласност со овој Правилник и членот 25-а од Законот за енергетика*.

(2) РКЕ веднаш и детално ги информира ECRB и Секретаријатот на ЕЗ за случаите кога има оправдано сомнение дека било постапено или дека се постапува во спротивност на членот 25-а ставови (1), (2) и (3) од Законот за енергетика*, на пазарите на големо во Република Северна Македонија или во друга договорна страна на ДЕЗ.

(3) Ако РКЕ има основано сомнение дека активности коишто влијаат на пазарите на енергија на големо или на цената на производите на овие пазари во Република Северна Македонија се вршат во друга договорна страна на ДЕЗ, може да побара од ECRB и Секретаријатот на ЕЗ да обезбедат спроведување на прописите за транспарентност и интегритет на пазарот во другата договорна страна на ДЕЗ.

(4) Информациите од ставот (3), РКЕ ги доставува до ECRB и Секретаријатот на ЕЗ преку образецот чијашто форма и содржина е пропишана со Прилогот 7.

(5) Ако РКЕ има основано сомнение за постојни или изминати активности на пазарите на големо за кои има голема веројатност дека се во спротивност со прописите за заштита на конкуренцијата, ги информира КЗК, Секретаријатот на ЕЗ и ECRB, а со цел да се обезбеди координиран и конзистентен пристап за отстранување на злоупотребите на пазарите на енергија на големо.

(6) По барање на ECRB, РКЕ веднаш ги доставува сите информации за основаните сомненија за прекршување на одредбите на членот 25-а ставови (1), (2) и (3) од Законот за енергетика* и овој Правилник до ECRB, како и спроведува истражување за сомнежите за прекршување и презема соодветни активности за да се отстранат утврдените прекршувања. Ако РКЕ не е во можност веднаш да ја обезбеди соодветната информација, го известува ECRB со наведување на причините.

(7) По барање на ECRB, РКЕ активно учествува во и обезбедува поддршка на истражувачката група, воспоставена и координирана од ECRB.

(8) РКЕ може да одбие да постапи по барањето од ставот (6) кога:

1) постапувањето по барањето може да ги загрози суверенитетот или безбедноста на Република Северна Македонија;

2) во тек се судски постапки за истите дејствија и против истите лица пред надлежните судови на Република Северна Македонија, или

3) донесена е правосилна пресуда за истите дејствија и против истите лица во Република Северна Македонија.

(9) Во случаите од ставот (8) РКЕ веднаш и детално го известува ECRB за причините за одбивањето.

(10) Во рамките на соработката од ставот (1), РКЕ може да потпише договор за доверливост и необјавување на информациите.

VII Преодни одредби

Член 48

(1) РКЕ го воспоставува регистарот од членот 5 најдоцна три месеци од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

(2) Учесниците на пазарот на големо што во моментот на влегување во сила на овој правилник имаат важечки договори за учество на пазарите со операторите на пазарите на електрична енергија или природен гас, а воедно се и носители на лиценца за енергетска дејност, податоците од пријавата од членот 6 ќе ги достават во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

(3) РКЕ ќе ги извести учесниците на пазарот од ставот (2) со електронски пораки во кои ќе бидат наведени инструкциите за начинот на пополнување и доставување на пријавата од членот 6 во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

(4) РКЕ го донесува и објавува упатството од членот 41 став

(11) најдоцна 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

VIII Завршни одредби

Член 49

(1) Со денот на влегување во сила на овој Правилник престанува да важи Правилникот за начинот и постапката за следење на функционирањето на пазарите на енергија („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 138/19).

(2) Овој Правилник влегува во сила со денот на објавување во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

Регулаторна комисија за енергетика и водни услуги на

Бр. 01-1013/1

Република Северна Македонија

27 април 2023 година

Заменик претседател,

Скопје

Enver Elmazi, с.р.